

VIII. Pojištění (zajištění) poštovních zaměstnanců.

A. Fond pro invalidní a starobní pojištění poštovních zaměstnanců při ministerstvu pošt a telegrafů je vnitřní zařízení poštovní správy, kterým tato zaručuje svým zaměstnancům, pokud jsou členy fondu, nároky rovnocenné s nároky podle zák. č. 221/1924 Sb. ve znění zák. č. 184/1928 Sb. a vlád. nař. č. 112/1934 Sb. a č. 143/1934 Sb.

Rovnocennost nároků potvrdilo ministerstvo sociální péče po slyšení Ústřední sociální pojišťovny výnosem ze dne 7. V. 1930, č. 11965/IV/2-29.

Členy fondu jsou telegrafní dělníci, postiliony, poštovní vozkové, podnikatelé poštovních jízd, pokud vykonávají sami službu poštovního vozky, cidiči, topiči a myčky, tedy jen zaměstnanci, jejichž služební a platové poměry nejsou upraveny zák. č. 103/1926 Sb. nebo vládním nařízením vydaným podle jeho § 210. Členové fondu jsou proto vyňati podle § 6, lit. a, zákona o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří z povinného invalidního a starobního pojištění podle tohoto zákona.

Fond poskytuje svým členům, eventuálně jejich pozůstalým:

1. důchod invalidní neb starobní;
2. důchod vdovský a vdovecký;
3. důchod sirotčí;
4. výbavné a
5. odbytné.

Fond byl zřízen dnem 1. VII. 1926, kdy podle § 148 zák. č. 148/1925 Sb. nabyl účinnosti zákon o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří.

Stanovy fondu vydalo ministerstvo pošt a telegrafů výnosem ze 16. VIII. 1929, č. 49355/V., a uveřejnilo je ve svém Věstníku č. 41 ze dne 4. IX. 1929.

Počet členů se mění denně; na konci r. 1933 jich bylo asi 3730; příjem za r. 1933 činil 1,376.321·05 Kč, vydání 1,956.868·05 Kč.

O nárocích členů rozhoduje ministerstvo pošt a telegrafů.

B. Provisní fond Československé pošty má za účel hmotně zajistiti jisté kategorie poštovních zaměstnanců, jež nemají normálních nároků na odpočivné platy, které by jim zaručovalo přímo vládní nařízení, které upravuje jejich platové a služební poměry, a zaopatření jejich pozůstalé.

Není to právnická osoba, nýbrž jen vnitřní zařízení poštovní správy.

Členy Provisního fondu jsou poštovní expedienti, poštovní pomocníci a poštovní poslové, tedy kategorie poštovních zaměstnanců, jejichž služební a platové poměry jsou upraveny vlád. nař. č. 17/1927 Sb. Toto vládní nařízení stanoví v §§ 38 a 73, že pojištění poštovních expedientů a pomocníků provádí podle svých stanov Provisní fond. Poštovní poslové byli od 1. VII. 1926 členy Fondu pro invalidní a starobní pojištění poštovních zaměstnanců podle § 88 vlád. nař. č. 17/1927 Sb., jejich členství v tomto fondu bylo však zrušeno a nahrazeno členstvím v Provisním fondu. Z toho plyne, že nároky, které dává Provisní fond podle svých stanov, nemusí být podle § 11 vlád. nař. č. 252/1933 Sb. rovnocenné s nároky podle zák. č. 26/1929 Sb.

Členství a nároky z něho vyplývající upravilo ministerstvo pošt a telegrafů stanovami, které uveřejnilo ve svém Věstníku č. 34 ze dne 16. VIII. 1933. Provisní fond zastupuje a spravuje poštovní správa; tuto pravomoc, pokud si ji ministerstvo nevyhradilo ve stanovách, vykonávají ředitelství pošt a telegrafů a poštovní spořitelna pro svůj služební obvod.

Provisní platy, které Provisní fond svým členům neb jejich pozůstalým podle stanov poskytuje, jsou

1. členská provise,
2. výchovné k členské provisi,
3. odbytné,
4. vdovská provise,
5. příspěvek na vychování,
6. odstupné za vdovskou provisi,
7. sirotčí provise a
8. úmrtné.

Provisní fond zřídila bývalá rakouská poštovní správa dne 1. X. 1900 (výnos ministerstva obchodu ze dne 13. IX. 1900, č. 28857), a to pro poštovní posly.

Počet členů se mění každým dnem; na konci r. 1933 jich bylo 10.900. Příjem za r. 1933: 5,677.422·35 Kč, vydání: 4,660.013·10 Kč.

C. Léčebný fond poštovních zaměstnanců zřídila poštovní správa od 1. VIII. 1926 podle § 22 zák. č. 221/1925 Sb.

U Léčebného fondu jsou pojištěni:

1. zaměstnanci poštovní správy (kromě telegrafních dělníků, postilionů, poštovních vozků, cidičů, topičů a myček);

2. poživatelé normálních odpočivných neb zaopatřovacích platů (od 1. I. 1933 i provisiích platů), odvozených ze služby poštovní a vyplácených ústřední státní pokladnou, pokud bydlí v Čsl. republice

a nepodléhají nemocenskému pojištění podle jiného zákona.

Léčebný fond provádí léčebnou péči podle §§ 6—12 zák. č. 221/1925 Sb. a poskytuje svým pojištěncům a jejich rodinným příslušníkům:

1. pomoc v nemoci: a) lékařskou pomoc a ošetřování, b) léčení a zaopatření v nemocnici neb v jiném léčebném ústavu, eventuálně nutnou dopravu tam a zpět, c) potřebná léčiva a jiné therapeutické pomůcky;

2. při porodu pomoc porodní asistentkou a — je-li třeba — lékařem.

Léčebný fond zastupuje a spravuje státní správa poštovní; ve věcech, o kterých rozhodují též oblastní výbory, ústřední výbor, dozorčí rada neb plenární sbor, jest poštovní správa vázána usneseními těchto sborů.

Ústřední výbor a oblastní výbory jsou složeny z osmi členů volených pojištěnci a dvou členů jmenovaných poštovní správou. Dozorčí rada jest složena z šesti členů jmenovaných poštovní správou a ze čtyř členů volených pojištěnci. Plenární sbor tvoří všichni členové dozorčí rady a ústředního výboru.

Pravomoc sborů jest vymezena ve stanovách.

Stanovy jsou uveřejněny ve Věstníku ministerstva pošt a telegrafů, část věcní, č. 39 ze dne 3. VIII. 1926; volební řád jest uveřejněn ve Věstníku č. 32 ze dne 20. VIII. 1934.

31. XII. 1933 měl fond 61.561 pojištěnců. Příjmy za rok 1933: 22,013.302 Kč 20 h, vydání: 22,396.598 Kč 50 h.

D. Fond sociální péče poštovních zaměstnanců jest zřízen při Léčebném fondu poštovních zaměstnanců a poskytuje svým příspěvkatelům:

1. přímé peněžité podpory;

2. podpory na úhradu dávek nemocenského pojištění, na které byl nárok vyčerpán a

3. zřizuje vlastní neb podporuje jiné podniky a ústavy na podporu veřejného zdraví, zvláště pojištěnců Léčebného fondu.

O žádostech o podporu rozhoduje oblastní výbor Léčebného fondu poštovních zaměstnanců podle místa služebního přidělení.

Členem fondu může být v zásadě každý poštovní zaměstnanec, eventuálně i pensista.

Fond sociální péče poštovních zaměstnanců převzal práva i závazky Fondu

sociální péče poštovního a telegrafního ústavu při ministerstvu pošt a telegrafů, který byl zřízen v r. 1920, a to dnem 1. VIII. 1926.

Práva a povinnosti jsou upraveny v § 19 stanov Léčebného fondu poštovních zaměstnanců. Hospodaření s penězi se provádí odděleně od peněz Léčebného fondu. Fond má lázeňský dům v Karlových Varech, v Píšťanech, ve Frant. Lázních, Masarykovu prázdninovou osadu v Blansku; v Luhačovicích a v Poděbradech má lázeňské pokoje v budovách poštovních úřadů.

E. Úrazové zaopatření poštovních zaměstnanců upravuje nároky poštovních zaměstnanců všech kategorií v případě podnikového úrazu, a to podle všeobecně platného služebního předpisu, kterým jest Řád úrazového zaopatření podniku Československá pošta (s poštovní spořitelnou). Řád vydalo ministerstvo pošt a telegrafů výnosem z 29. III. 1926, č. 6432/V; v doplněné úpravě jest uveřejněn ve Věstníku ministerstva pošt a telegrafů, část věcní, č. 38 ze dne 28. VII. 1930. Řád platí od 1. I. 1926. Podle tohoto řádu zprostil ministr sociální péče podle článku III. zákona č. 207/1919 Sb. poštovní zaměstnance úrazové pojištění s platností od 1. I. 1926 (výnos ministerstva sociální péče 13.152/IV./F I./1925 z 12. I. 1926).

Úrazové zaopatření se rovná odškodnému, které by poštovním zaměstnancům náleželo podle zák. z 28. XII. 1887, č. 1 ř. z. z r. 1888, z 20. VII. 1894, č. 168 ř. z., z 21. VIII. 1917, č. 363 ř. z., z 10. IV. 1919, č. 207 Sb., z 12. VIII. 1921, č. 300 Sb., § 65 zák. z 30. III. 1888, č. 33 ř. z., eventuálně podle § 247 zák. č. 221/1924 Sb., v zemi Slovenské a Podkarpatoruské podle zák. čl. XIX z r. 1907, ve znění upraveném nař. býv. uherského ministerstva ze dne 14. XII. 1917, č. 4790 (M. E.).

Úrazovým zaopatřením se nahrazuje jen skutečná škoda (damnum emergens), která vznikne tělesným zraněním nebo smrtí zaměstnancovou.

Řád dává zaměstnanci nárok na důchod léčebný a poléčebný, pozůstalým pak nárok na důchod vdovský, důchod sirotčí, důchody předků, vnuků a sourozenců, pohřebné, odbytné vdovám, mimořádné výpomoci, přídavky a dary.

O úrazovém zaopatření rozhodují důchodové výbory u ředitelství pošt a telegrafů a ústřední sbor pro úrazové zao-

patření při ministerstvu pošt a telegrafů. Důchodový výbor rozhoduje ve čtyřčlenné nalézací skupině, složené ze dvou členů, které jmenuje poštovní správa, a ze dvou členů, které si volí zaměstnanci. Ústřední sbor má 12 členů a dvanáct náhradníků; 3 členy a jejich náhradníky jmenuje ministerstvo pošt a telegrafů, 1 člena a jeho náhradníka ministerstvo financí, 4 členy a jejich náhradníky si volí zaměstnanci, 2 členy a jejich náhradníky jmenuje ministerstvo pošt a telegrafů ze znaleců úrazového zaopatření a 2 členy a jejich náhradníky jmenuje ministr sociální péče ze znaleců, navržených odborovými organizacemi poštovních zaměstnanců. Volební řád jest uveřejněn ve Věstníku ministerstva pošt a telegrafů č. 36 ze dne 26. IX. 1934.

Roční dotace 630.000 Kč, výdaje roční 621.000 Kč.

Počet zaměstnanců 49.542.

Josef Jírů.

IX. Pojištění zaměstnanců čsl. tabákové režie.

A. Úrazové zaopatření. V historických zemích vyslovilo vynětí zaměstnanců tabákové režie ze zákonné pojistné povinnosti cí. rozhodnutí z 19. V. 1915, na Slovensku a Podkarpatské Rusi vyloučil dělníky továren na tabák z pojistné povinnosti § 155, odst. 4, zák. čl. XIX/1907. Cí. rozhodnutí z 19. V. 1915 pozbylo účinnosti 1. VII. 1919 v důsledku čl. III zák. č. 207/1919 Sb. a § 1 vládn. nař. č. 356/1919 Sb., citované ustanovení čl. XIX/1907 pak bylo zrušeno § 22 vládn. nař. č. 199/1922 Sb., a to od 1. I. 1922.

K obnovení vynětí došlo teprve rozhodnutím ministerstva sociální péče z 18. IX. 1926, č. 8668/IV-I-1926, kterým byl schválen „Řád úrazového zaopatření dělnictva tabákové režie“ s účinností od 1. X. 1926. Podle tohoto řádu jsou pojištěni zaměstnanci tabákové režie všech služebních kategorií. Ve smyslu § 44 řádu měl býti zřízen pro účely úrazového pojištění zvláštní fond tvořený a dotovaný podle pojistné technických zásad. Toto ustanovení nebylo provedeno; veškerý náklad úrazového zaopatření se hradí přímo z běžného rozpočtu čsl. tabákové režie. Ustanovení o dávkách přidržují se zák. č. 1/1888 ř. z.; avšak tam, kde předpisy uh. zák. čl. XIX/1907 byly pro pojištěnce příznivější, byly recipovány (věkovou hranici oprávněných dětí, vnuků a sourozenců

tvoří na rozdíl od ustanovení § 7 úraz. zák. dosažený 16. rok).

Rozhodování o nárocích na odškodné, jeho výši a době trvání náleží úrazovému výboru, zřízenému při ústředním ředitelství tabákové režie. V tomto výboru jsou zastoupeni pojištěnci i zaměstnavatel stejným počtem členů. Pro žaloby do rozhodnutí úrazového výboru jsou příslušny rozhodčí soudy zřízené podle § 38 úraz. zák. případně podle § 158 zák. čl. XIX/1907 v sídle úrazové pojišťovny dělnické, v jejímž obvodu leží úřad tabákové režie, u kterého se úraz přihodil.

B. Nemocenské pojištění dělnictva čsl. tabákové režie vyvinulo se z podpůrných spolků pro případ nemoci, které v býv. Rakousku vznikaly při některých větších továrnách na tabák již koncem XVIII. stol. R. 1825 staly se uvedené spolky povinným zařízením všech továren na tabák. Tento stav potrvál až do vydání zák. č. 33/1888 ř. z., kdy byly u jednotlivých továren zřízeny závodní nemocenské pokladny podle § 53 cit. zák. Na základě zák. č. 221/1924 Sb. byly závodní pokladny přetvořeny v nemocenské pojišťovny továren na tabák, které jsou vnitřním zařízením tabákové režie, poskytujícím pojištěncům dávky rovnocenné dávkám podle cit. zákona, takže jejich členové jsou vyňati ze zákonné pojistné povinnosti.

Členy nemocenských pojišťoven továren na tabák jsou pouze aktivní dělníci těchto továren, ustanovení na systemisovaných pracovních místech. Dělníci dočasní (výpomocní) jakož i všichni dělníci úřadů nákupu a prodeje tabáku jsou pojištěni u příslušných okresních nemocenských pojišťoven. Zaměstnanci tabákové režie, příslušící vyšším služebním kategoriím, a všichni zaměstnanci ve výslužbě (včetně dělnictva) jsou pojištěni podle zák. č. 221/1925 Sb. u léčebného fondu veřejných zaměstnanců.

Pojistné dávky v nynější úpravě úplně odpovídají zákonným dávkám podle novely č. 184/1928 Sb. s určitými výhodami v zuboléčbě a ústavní léčbě. Totéž platí o pojistných příspěvcích. Při každé pojišťovně je zřízen podpůrný fond, z něhož může býti členům, bývalým členům a jejich pozůstalým poskytnuta podpora.

Věcné i osobní správní náklady (v užším smyslu) nese téměř zcela tabáková režie, která je též povinna případně poskytovat pojišťovnám potřebné zálohy a hraditi jejich nekryté schodky.